

Försvarsutskottets yttrande 2025/26:FöU4y

Indelning i utgiftsområden

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har gett försvarsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2025/26:100 punkten 3 och följdmotion 2025/26:4118 (MP) yrkande 2 i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Utskottet föreslår att konstitutionsutskottet tillstyrker regeringens förslag, dvs. att delar av de ändamål och verksamheter som avser underrättelseverksamhet vid Försvarsmakten och som finansieras från anslaget 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap flyttas till utgiftsområde 5 Internationell samverkan, och avstyrker det aktuella motionsyrkandet.

I yttrandet finns en avvikande mening (MP) och två särskilda yttranden (S, C).

Utskottets överväganden

Propositionen

Regeringen föreslår i proposition 2025/26:100 punkten 3 att delar av de ändamål och verksamheter som avser underrättelseverksamhet vid Försvarsmakten och som finansieras från anslaget 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap flyttas till utgiftsområde 5 Internationell samverkan.

Som skäl för förslaget anger regeringen att det allvarliga säkerhetspolitiska läget understryker nödvändigheten av att snabbt höja underrättelsesystemets samlade förmåga. En reformering av Sveriges underrättelseverksamhet är därför motiverad, varför regeringen avser att inrätta en ny myndighet för utrikes underrättelser som bl.a. kommer att innefatta den verksamhet som i dag bedrivs inom Kontoret för särskild inhämtning. Vissa av Försvarsmaktens uppgifter kommer till följd av detta att överföras till och inordnas i den nya myndigheten. Den nya myndigheten kommer att bedriva underrättelseverksamhet enligt lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet.

För 2027 beräknas ändringen kräva en ökad utgiftsram för utgiftsområde 5 Internationell samverkan med 2 200 000 000 kronor och en minskad utgiftsram för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap med motsvarande belopp.

Motionen

I partimotion 2025/26:4118 yrkande 2 föreslår Daniel Helldén m.fl. (MP) att riksdagen ska avslå den föreslagna ändringen av ändamål och verksamheter som ska innefattas i utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap och utgiftsområde 5 Internationell samverkan.

Utskottets ställningstagande

Den svenska försvarsförmågan och Sveriges möjligheter att föra en självständig utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik är beroende av en god försvarsunderrättelseförmåga. Underrättelseverksamhetens grundläggande syfte är att kartlägga yttre hot mot landet. Med andra ord bör försvarsunderrättelseverksamheten bidra till det övergripande målet för totalförsvaret samt förmågan att försvara Sverige och vår befolkning, att värna rättigheter och nationella intressen i enlighet med internationell rätt och att främja vår säkerhet.

Utskottet instämmer med regeringen i att det allvarliga säkerhetspolitiska läget understryker nödvändigheten av att snabbt höja underrättelsesystemets samlade förmåga. En reformering av Sveriges underrättelseverksamhet är därför motiverad. Utskottet konstaterar att regeringen efter remissbehandling

av betänkandet En reformerad underrättelseverksamhet (SOU 2025:78) i oktober 2025 beslutade att ge en särskild utredare i uppdrag att förbereda och genomföra bildandet av en ny myndighet med uppgift att bedriva civil utrikes underrättelsetjänst. Myndigheten ska enligt uppdraget, som gavs med förbehåll för riksdagens beslut i nödvändiga delar, kunna inleda sin verksamhet den 1 januari 2027. Utskottet konstaterar att regeringen därefter har beslutat om en lagrådsremiss i vilken nödvändiga lagändringar föreslås för att den nya myndigheten ska kunna komma på plats och att en proposition i ärendet är aviserad till juni 2026. Mot den bakgrunden anser utskottet att det är motiverat att nu besluta om att vissa delar av de ändamål och verksamheter som avser underrättelseverksamhet vid Försvarsmakten och som finansieras från anslaget 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap flyttas till utgiftsområde 5 Internationell samverkan.

Utskottet anser sammanfattningsvis att konstitutionsutskottet bör tillstyrka proposition 2025/26:100 punkten 3 och avstyrka motion 2025/26:4118 (MP) yrkande 2.

Stockholm den 26 maj 2026

På försvarsutskottets vägnar

Peter Hultqvist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Peter Hultqvist (S)*, Matheus Enholm (SD), Jörgen Berglund (M), Helén Pettersson (S)*, Björn Söder (SD), Johan Andersson (S)*, Helena Bouveng (M), Hanna Westerén (S)*, Gulan Avcı (L), Erik Ezelius (S)*, Alexandra Anstrell (M), Hanna Gunnarsson (V), Mikael Oscarsson (KD), Mikael Larsson (C)*, Lars Püss (M), Camilla Brunsberg (M) och Janine Alm Ericson (MP).

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Avvikande mening

Indelning i utgiftsområden (MP)

Janine Alm Ericson (MP) anför:

Regeringen föreslår i propositionen att delar av de ändamål och verksamheter som avser underrättelseverksamhet vid Försvarmakten ska flyttas från utgiftsområde 6 Försvaret och samhällets krisberedskap till utgiftsområde 5 Internationell samverkan för att möjliggöra inrättandet av en ny myndighet för utrikes underrättelser den 1 januari 2027.

Utredningen om denna civila underrättelsetjänst fick mycket stor kritik vid remissomgången och regeringen har inte presenterat propositionen än. Den är aviserad till riksdagen först i juni 2026. Jag anser inte att förslaget om att inrätta en ny myndighet kan godkännas eftersom vi ännu inte fått ta del av hur regeringens förslag ser ut. Det rimliga vore att riksdagen först behandlar om en ny myndighet ska skapas och därefter hur mycket pengar som ska avsättas. Vi vet i dagsläget inte hur, eller i vilken omfattning, överföringen av befogenheter och ekonomiska medel från Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten påverkas av förslaget. Den mycket snäva tidsramen inför bildandet av myndigheten, redan den 1 januari 2027, reser också frågan om lämpligheten i att göra en stor omorganisation av underrättelseverksamheten i det mycket allvarliga säkerhetspolitiska läge vi nu befinner oss i.

Mot bakgrund av det anförda anser jag att konstitutionsutskottet bör avstyrka proposition 2025/26:100 punkten 3 och tillstyrka motion 2025/26:4118 yrkande 2.

Särskilt yttrande

1. Indelning i utgiftsområden (S)

Peter Hultqvist (S), Helén Pettersson (S), Johan Andersson (S), Hanna Westerén (S) och Erik Ezelius (S) anför:

Regeringen föreslår i propositionen att delar av de ändamål och verksamheter som avser underrättelseverksamhet vid Försvarmakten och som finansieras från anslaget 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap inom utgiftsområde 6 Försvaret och samhällets krisberedskap flyttas till utgiftsområde 5 Internationell samverkan. För 2027 beräknas förslaget öka utgiftsramen för utgiftsområde 5 Internationell samverkan med 2 200 000 000 kronor och minska utgiftsramen för utgiftsområde 6 Försvaret och samhällets krisberedskap med motsvarande belopp.

Utredningen om den civila underrättelsetjänsten fick kritik bl.a. av Försvarmakten vid remissomgången, och regeringen har inte presenterat propositionen om bildandet av den nya myndigheten än. Propositionen är aviserad till riksdagen först i juni 2026. Vi anser att det rimliga vore att riksdagen först behandlar frågan om huruvida en ny myndighet ska skapas och därefter hur anslag och ändamål ska beslutas och hur mycket pengar som ska avsättas. Den mycket snäva tidsramen inför bildandet av myndigheten, redan den 1 januari 2027, reser också frågan om lämpligheten i att nu göra en så stor omorganisation av underrättelseverksamheten mot bakgrund av det allvarliga säkerhetspolitiska läget och det stundande valet.

Vi noterar regeringens viljeinriktning genom den föreslagna omfördelningen av ändamål och verksamheter men avser att återkomma till frågan när propositionen om den nya myndigheten lämnats och reformens konsekvenser kan bedömas. Vi kan därför inte ställa oss bakom majoritetens yttrande och väljer därför att avstå från ställningstagande.

2. Indelning i utgiftsområden (C)

Mikael Larsson (C) anför:

Regeringen föreslår i propositionen att delar av de ändamål och verksamheter som avser underrättelseverksamhet vid Försvarmakten och som finansieras från anslaget 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap inom utgiftsområde 6 Försvaret och samhällets krisberedskap flyttas till utgiftsområde 5 Internationell samverkan. För 2027 beräknas förslaget öka utgiftsramen för utgiftsområde 5 Internationell samverkan med 2 200 000 000 kronor och minska utgiftsramen för utgiftsområde 6 Försvaret och samhällets krisberedskap med motsvarande belopp.

Det är inte lämpligt att besluta om ett nytt anslag i statsbudgeten för ändamålet innan man överhuvudtaget vet hur utformningen av den nya underrättelsetjänsten ser ut. Man bör ta ställning i sakfrågan innan man fattar

beslut om budgetanslag. Centerpartiet avvaktar med beslut tills propositionen om den nya myndigheten har lagts på riksdagens bord. Jag kan därför inte ställa mig bakom majoritetens yttrande och väljer därför att avstå från ställningstagande.